

ISK Pantarijn: 'Een school met tutoren en een sterke teamspirit'

Eva Klooster

De eerste alinea op de website van ISK Pantarijn in Wageningen opent met de slogan 'Onderwijs in een veilige vertrouwde omgeving' en sluit af met de stelling 'Leerlingen zijn bij ons snel gewend!' Wennen in een land en op een school waar alles nieuw is, lijkt me nogal een uitdaging. Dus ga ik kijken op de school die de omgeving betreft bij het onderwijs. Dat doet de school onder meer via de inzet van studenten van de Universiteit van Wageningen als tutor. Twee keer per week komen de tutoren voor 'hun' leerling naar de school. Bijna de helft van de ISK-leerlingen heeft een tutor. En ja, ook zij komen op vrijdagmiddag en zaterdag graag naar school.

Het is een warme dag in juni als ik ISK Pantarijn bezoek. De school is gevestigd in een autoluwe woonwijk in Wageningen en oogt van buiten als

een wooncomplex. Twee schoolwoningen met twee verdiepingen omringen een schoolplein waar in de pauzes wordt gevoetbald. Leerlingen zitten op boomstammen aan de rand van het schoolplein. Ze praten met elkaar en met de jeugdcoaches die de pauzes begeleiden en die leerlingen ondersteunen bij 'laagdrempelige vragen', bijvoorbeeld over activiteiten na school.

Tijdens de lessen is alleen het ruisen van de bomen hoorbaar en in de verte de geluiden uit de klassen. De deuren van de klassen op de begane grond staan wijd open naar het schoolplein. Even is hoorbaar dat een docente haar leerlingen meeneemt voor een wandeling door de buurt. Ook dat hoort bij Nederlands leren en veilig landen in de omgeving, begrijp ik later.

KENNISMAKING IN HET KORT

ISK Pantarijn

ISK Pantarijn ligt in Wageningen en is onderdeel van Regionale Scholen Gemeenschap Pantarijn.

Aantal ISK-leerlingen

In juni 2022: 120 leerlingen. Daarnaast een dependance voor Oekraïense leerlingen. Na de zomervakantie gaan zij meedraaien binnen het reguliere programma van de ISK.

Ondersteuningsstructuur in de ISK

1 orthopedagoog (1,5 dag per week)
1 orthopedagoog (1 dag per week)
1 coördinator onderwijs/zorg (2,5 dag per week)
3 jeugdwerkers (begeleiding van de pauze)
Onderwijsassistenten (in de klassen)

Kenmerkend voor de zorg

Orthopedagogen 'hands on' aanpak 'in school'
Tutoren van Wageningse Universiteit & Research, WUR

Voor brede ontwikkeling

Dramadocent, docent beeldende vorming, docent sport, projectmiddagen met buitenschoolse activiteiten en studie- en beroepenoriëntatie

Inzet tutoren werkt, mits goed begeleid

Mijn dag start met een gesprek met Arieke Maljaars en Hans Brandwacht. Arieke combineert in haar werkweek maar liefst drie rollen: ze is docent Nederlands, coördinator zorg en coördinator onderwijs. Hans is teamleider ISK en staat een deel van de week voor de klas en geeft wiskunde. Samen zijn ze verantwoordelijk voor de visie van de school, die Hans kenmerkt met de begrippen 'rust, duidelijkheid, aansluiting, ambitie en aandacht'. Vooral dat laatste begrip 'aandacht' zal deze dag nog vaker langskomen.

Zorgcoördinator Arieke en teamleider Hans zien dat de inzet van tutoren een positief effect heeft op het leren en landen van de leerlingen. Maar het vraagt wel om aandacht vanuit de school, schetst teamleider Hans:

'Vrijdagmiddag en zaterdagochtend zijn de tutoren met de leerlingen aan het werk. Dat loopt goed, maar wij moeten als school voortdurend investeren in de kwaliteit van de begeleiding, het is makkelijk om te gaan voetballen en kletsen, maar wij vinden dat elke les kwaliteit moet bieden. We investeren in een serieus studieklimaat, structuur en rust. En tegelijkertijd bieden we warmte en aandacht voor zaken die niet met onderwijs te maken hebben.'

Voorwaarde voor een succesvolle inzet van tutoren is volgens Arieke en Hans dat de school zorgdraagt voor een goede introductie en begeleiding van de tutoren op een ISK. Hans vertelt dat de studenten aan het begin van het schooljaar een training krijgen. Naast informatie over NT2, krijgen de studenten ook informatie over de achtergronden van ISK-leerlingen. De studenten worden via oefeningen ook uitgedaagd

om zelf te ervaren hoe het is om een nieuwe taal te leren, waarvan je niets begrijpt. Daarna volgt een middag waarop de studenten en de leerlingen met elkaar speeddaten en vervolgens kunnen de studenten en de leerlingen zelf aangeven met wie het klikte. Ook daar zit wederkerigheid in, vertelt Hans.

'Eerst dachten we dat het werken met tutoren vooral voor de leerlingen nuttig zou zijn, maar veel van de studenten hebben voordat ze bij ons komen nog nooit met een vluchteling gesproken. Zij leren op hun beurt weer veel van de leerlingen.'

Even later zit ik in een klas waar vier leerlingen enthousiast hun vinger opsteken als ik vraag wie er iets wil vertellen over de tutoren. Waarom zijn jullie zo enthousiast, wil ik van ze weten. Daarop antwoorden

ze unaniem dat ze enorm blij zijn met hun tutor en dat ze geen enkele vrijdagmiddag en zaterdag overslaan. Ze vertellen me dat het enorm fijn is dat ze een vaste persoon hebben die met school- en huiswerk kan helpen. En natuurlijk helpt het omdat ze nu met Nederlands kunnen oefenen. Ze merken dat het dan snel beter gaat.

Leerlingen enthousiast over hulp en gesprek

Hoewel de leerlingen oefenen met de lesstof en Nederlands belangrijk vinden, willen ze toch ook nog iets anders kwijt. Allemaal vinden ze het heel waardevol dat ze met hun tutor ook over andere dingen kunnen spreken, zoals over vrienden, een bijbaantje, de politiek of vervolgonderwijs. Dat laatste onderwerp houdt leerlingen erg bezig, vertelt leerling Omid. Hij is nu 19 jaar en had in Iran bijna zijn schooldiploma, toen de familie moest vluchten. Door de vlucht heeft hij niet kunnen doorstromen naar de universiteit. Omid heeft er moeite mee dat hij tijd heeft verloren en daarom wil hij zo snel mogelijk Nederlands leren.

Leerling Omid: *'We gaan altijd vrijdagmiddag en zaterdag, gewoon huiswerk maken. Ik wil graag leren, in Iran had ik bijna een diploma. Ik voel nu een beetje druk, ik heb bijna een jaar geen goede school gehad. Dus praat ik met mijn tutor ook over scholen in Nederland. Als we andere problemen hebben, kunnen we het ook vragen aan onze tutor. Soms is er een ander probleem, bijvoorbeeld met vriendschappen en eenzaamheid.'*

Vian is 15 jaar en komt uit Syrië. Met haar tutor Jolijn van 18 jaar heeft ze een fijne klik.

'Mijn tutor kan goed luisteren en goed uitleggen. Ze voelt als een vriend, zij is zo jong als wij. Met Merlijn kan ik over alles praten.'

Dat het fijn is om jonge mensen te spreken vinden ook de andere leerlingen die ik spreek. Abdulrahman (17) heeft een fijn contact met tutor Femke (22).

'We praten ook over dingen na school. Bijvoorbeeld wat je doet als je werk wilt zoeken.'

Abdulrahman heeft inmiddels zelf werk gevonden en hij glimt als hij erover praat.

Zijn vriend Omar merkt dat zijn huiswerk en woordenschat vooruitgaan door het contact met de tutor. Hij vindt het leuk dat hij met zijn tutor ook over politiek kan praten, want daar wil hij graag alles over weten.

'Ik spreek met mijn tutor over politiek. Heeft mij geleerd over de VVD van Mark Rutte en over de PVV van Geert Wilders. Dat vind ik geen goede partij, want Geert Wilders is racistisch.'

Collectieve verantwoordelijkheid

Tijdens mijn ronde door deze school komen de namen Hans en Arieke opvallend vaak langs. Dus vraag ik in de docentenkamer hoe dit zit? Een docente antwoordt direct:

'Hans en Arieke gaan door 't vuur voor die leerlingen. Omdat zij dat uitstralen nemen ze het team mee in die betrokkenheid. Ze staan beiden nog steeds met passie voor de klas, naast al het andere werk dat ze verzetten voor hun functies.'

Als ik deze uitspraken later in een mail voorleg aan Hans, krijg ik een mail met een toelichting terug. Hans beschrijft dat het docententeam collectief verantwoordelijk is voor het onderwijs en ontwikkeling van alle leerlingen. Aandachtige betrokkenheid is als pedagogische grondhouding op alle mogelijke manieren aanwezig in de omgang van docenten en leerlingen. Leerlingen ervaren dat zij als mens worden gezien en dat de school werkelijk hún welzijn en ontwikkeling voorop stelt. Dit ervaren leerlingen juist ook omdat er eisen aan hen worden gesteld, hun ontwikkeling wordt serieus genomen en is hier op school in goede handen.

Hans: Arieke en ik hebben een bijzondere rol als coördinator en als teamleider maar delen in gelijke mate in deze collectieve verantwoordelijkheid. Dit betekent dat alle leerlingen bekend zijn bij alle docenten, dat er veel onderling wordt uitgewisseld en gedeeld. Dat ontwikkeling en resultaten van een leerling niet worden toegeschreven aan een vakdocent of mentor maar aan het hele team. Dat beslissingen samen worden genomen. Je zou kunnen zeggen dat docenten samen het huis vormen waarin de leerlingen wonen en tutores en anderen hun mooie begeleidingswerk kunnen doen.

En de grootste uitdagingen met zorg?

Ik vraag als laatste welke uitdagingen de school heeft in de nabije toekomst, waarop Arieke antwoordt:

'De worsteling zit in de groei van de school, in personeel vinden dat wil leren en bovenal het vasthouden van de betrokkenheid.'

Hans vult aan:

'Het is de nadrukkelijke wens van ons dat het principe van collectieve verantwoordelijkheid meegroeit. Nu de ISK hard groeit is het dit aspect dat onder druk komt te staan.'

En ja, dan zijn er natuurlijk uitdagingen die het gevolg zijn van de wachtlijsten bij de jeugdzorg. Beiden vinden ze de bezuinigingen op de jeugdzorg onbegrijpelijk. Inmiddels heeft het team, samen met de twee orthopedagogen in de school, een eigen zorg-aanpak ontwikkeld. We besluiten dat ik daar nog eens voor terugkom.

Ik zwaai aan het einde van de dag nog even naar iedereen. Arieke is in gesprek met een leerling en Hans heeft met zijn klas een levendig kringgesprek. Hans steekt kort zijn hand naar mij op en heeft dan weer absolute aandacht voor zijn leerlingen. Arieke is zo geconcentreerd, dat ze mij niet ziet... Ik sluit de schooldeur zachtjes en sluip naar buiten, waar je, als je aandachtig bent, alleen de bomen hoort praten.

Onderzoek 'De organisatie van Nabijheid' wijst uit

- ISK-leerlingen vinden het prettig als ze op school een vertrouwd persoon hebben, die 'kan luisteren' op de momenten dat zij dat nodig hebben.
- aansluiten bij individuele behoeften vraagt om kennis en begrip van de doelgroep.
- ISK-leerlingen willen graag contact met Nederlandse generatiegenoten.

Wat zijn de randvoorwaarden om dit voor elkaar te krijgen?

Volgens het team van ISK Pantarijn gaat het in de eerste plaats om:

- aansluiten bij de behoefte van individuele leerlingen.
- 'hands-on' ondersteuning en zorg op school.
- (management)team met heldere visie en betrokkenheid bij leerlingen en team.
- goede begeleiding van tutores.

ISK'S EN ZORG

ISK leerlingen zijn vaak nog veel bezig met de gebeurtenissen voor en tijdens de komst naar Nederland en met achtergebleven familie en vrienden. Die achtergrond vraagt van de scholen extra inspanningen bij het begeleiden en ondersteunen van ISK leerlingen. Onderzoekers Eva Klooster en Ewoud Butter deden in 2019 onderzoek naar hoe ISK's de zorg voor deze leerlingen organiseren.

Het onderzoek¹ toonde aan dat het organiseren van zorg aandacht heeft op alle ISK's, maar ook dat zij enorm verschillen als het gaat om de zorgstructuur.

Op de landelijke LOWAN-vo studiedag 2021 gaf Eva Klooster een workshop over 'ISK en zorg'. De workshop werd goed bezocht. De deelnemers, waaronder veel zorgcoördinatoren, gaven aan dat er grote behoefte is aan het delen van ervaringen en kennis over zorg. LOWAN heeft Eva gevraagd om in 2022 een ronde te maken langs ISK's, op zoek naar de voorbeelden en de uitdagingen van zorg op de ISK's. Vanaf juni 2022 zal er in het kader van de serie 'ISK's en zorg' twee keer per maand een inspirerend interview, artikel of column verschijnen over de praktijk op een ISK in Nederland.

*Heeft jouw school ook voorbeelden van zorg die je wilt delen?
Neem contact op met [LOWAN-vo](https://www.lowan.nl).*

¹ Klooster, E. & Butter, E. De organisatie van nabijheid, een verkennend onderzoek naar de zorg op ISK's (2019). Uitgegeven door Lowan, in samenwerking met Pharos.